

Irina-Roxana Georgescu (coordonator)
Daniela-Mariana Chindea • Mariana Bianca Păculea

CARTEA DE LITERATURĂ pentru învățământul primar

Învăț și exersez cu Amadeus și ReMi

Cuprins

Cuvânt-înainte	5
Ce este un text?	6
Textul literar	7
<i>Textul narativ</i>	9
• Planul simplu. Planul dezvoltat de idei. Rezumatul	14
• Harta textului	18
• Vorbirea directă. Vorbirea indirectă	19
• Caracterizarea unui personaj	26
<i>Textul narativ științifico-fantastic</i>	32
<i>Textul liric</i>	36
<i>Textul descriptiv</i>	45
<i>Textul dialogat</i>	49
Textul nonliterar	51
<i>Textul de opinie</i>	53
<i>Textul biografic</i>	56
<i>Textul științific</i>	58
Exerciții de performanță	60
Textul funcțional	73
<i>Biletul</i>	75
<i>Scrisoarea</i>	78
<i>Invitația</i>	81
<i>Afișul</i>	85
<i>Cartea poștală</i>	88
<i>E-mailul</i>	90
Textul multimodal	93
<i>Banda desenată</i>	94
Rezolvări	97
Bibliografie	103

Dragi copii,
Dragul meu prieten ReMi,
Vă invit să călătorim împreună
printre texte și imagini.

Cuvânt-înainte

Cartea de literatură pentru învățământul primar. *Învăț și exersez cu Amadeus și ReMi* pornește de la necesitatea delimitărilor conceptuale referitoare la textul literar, textul nonliterar, textul funcțional, cu extindere spre textul multimodal. Prin această lucrare, vă propunem definirea noțiunilor teoretice, raportarea la texte-suport variate (din literatura română și din literatura străină), însoțite de exerciții de înțelegere a fiecărui tip de text, dar și de exerciții de redactare. Călătoria printre cuvinte și imagini alături de Amadeus și ReMi vi se va părea mai ușoară, pentru că lumea însăși va căpăta o nouă dimensiune grație celor doi prieteni ce vă vor însoți la fiecare pas.

De asemenea, lucrarea are în vedere înțelegerea unui text la prima vedere, elemente de vocabular, harta textului, plecând de la întrebările: *cine* (a scris textul)?, *despre ce* (este vorba în text)?, *unde* (se petrece acțiunea)?, *când* (au loc întâmplările)? etc. Totodată, această lucrare vizează și realizarea planului de idei, a rezumatului unui text, caracterizarea unui personaj, încurajând, deopotrivă, scrierea creativă.

Cartea de literatură pentru învățământul primar. Învăț și exersez cu Amadeus și ReMi își propune să fie un ghid util pentru cadrele didactice, un instrument accesibil pentru elevi, dar și pentru orice cititor care dorește să-și actualizeze noțiunile de literatură.

Irina-Roxana Georgescu

TEXTUL LITERAR

A fost odată
ca niciodată,
că de n-ar fi,
nu s-ar povesti...

Textul narativ

Textul narativ
științifico-fantastic

PLANETA BROAȘTELOR

Textul liric

Textul descriptiv

Textul dialogat

Textul literar

DESCOPERIM

Textul literar este produsul imaginației unui autor, care transmite cititorilor gânduri, trăiri, emoții, folosind un limbaj expresiv.

Textul literar poate fi scris în **proză** sau în **versuri**.

Orice text are **titlu** și **autor**.

Exemple:

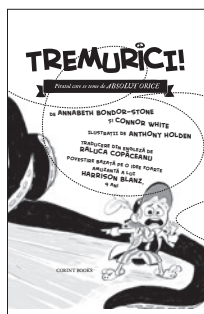
Zâna Zorilor de Ioan Slavici;

Povestea porcului de Ion Creangă;

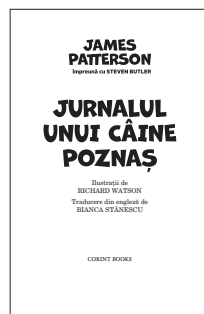
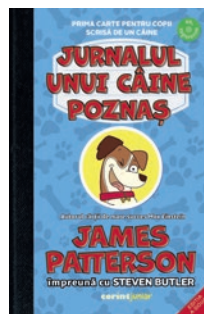
Micul Prinț de Antoine de Saint-Exupéry etc.

Amadeus și ReMi îți recomandă aceste cărți:

Tremurici de Annabeth Bondor-Stone și Connor White, traducere de Raluca-Andreea Copăceanu

Jurnalul unui câine poznaș de James Patterson și Steven Butler, traducere de Bianca Stănescu

AMADEUS ÎȚI EXPLICĂ

Textele pot fi citite în limba în care au fost scrise (în **original**) sau în **traducere**.

Textele pot fi redate **integral** sau **parțial** (fiind vorba, în acest caz, de fragmente de text).

Orice text are o **temă**.

Tema textului surprinde fie un anotimp, fie fapte și atitudini, fie stări de spirit.

Tema literară se desprinde din întregul text, având un grad ridicat de **generalitate**.

Exemple de teme literare:

- un anotimp: primăvara, vara, toamna, iarna;
- fapte și atitudini: curajul, dreptatea, respectul, prietenia etc.
- stări de spirit: melancolia, nerăbdarea, armonia etc.
- natura, jocul, călătoria, aventura, prietenia etc.

TEXTUL NARATIV

A fost odată
ca niciodată,
că de n-ar fi,
nu s-ar povesti...

Un print
broscoi!

Textul narativ este textul literar în care se povestesc întâmplări (ce?), desfășurate în succesiune logică, la care iau parte personaje (cine?) ce evoluează în timp (când?) și în spațiu (unde?).

Trăsăturile unui text narativ:

Acțiunea se organizează într-o succesiune de întâmplări ce formează subiectul operei.

Într-un text narativ, recunoaștem:

- **autorul** - persoana reală care imaginează și scrie opera;
- **naratorul** - vocea care relatează întâmplări, fie la persoana a III-a, fie la persoana I;
- **personajele;**
- **locul acțiunii** (repere spațiale);
- **timpul acțiunii** (repere temporale).

Trăiau odată, într-un oraș din ținutul meu german, un pantofar și nevasta lui. Erau doi oameni modești și cuviincioși. Zi de zi, pantofarul stătea în cămăruța sa și repara pantofi și papuci, iar când cineva îi dădea câte o comandă, mai făcea și o pereche de pantofi noi. Mai întâi, însă, trebuia să cumpere piele, pentru că era sărac și nu avea bucăți de piele în plus. Soția lui, Hanne, vindea legume și fructe, pe care le creștea într-o grădină mică, dincolo de porțile orașului. Oamenii cumpărau cu drag de la ea, pentru că era o femeie curată, care își lăuda și își întindea frumos marfa la vânzare.

Cei doi aveau un băiat, cu numele de Iacob. A avea un chip frumos, era viguros și, pentru vârsta lui, de doisprezece ani, era destul de înalt. De multe ori mergea cu mama lui la piață și ajuta femeile sau bucătarii care cumpărau multe fructe și legume să își care coșurile acasă. De cele

mai multe ori, după ce bătea un astfel de drum, se întorcea cu câte un bănuț sau cu o bucată de turtă, pentru că stăpânilor acestor bucătari le era drag băiatul și îl răsplăteau cu mărinimie.

Într-o zi, nevasta pantofarului se afla, ca de obicei, la piață. Avea câteva coșuri cu varză și câteva cu legume, ierburi și semințe, iar într-un coșuleț, câteva pere, mere și caise timpurii. Micul Iacob stătea lângă ea și striga cu voce tare:

— Haideți, oameni buni, veniți să vedeți ce frumos arată poamele astea! Pere, mere și caise timpurii! Haideți, haideți, cine vrea să cumpere! Mama le vinde la un preț bun!

Atunci se apropie de piață o bătrână. Era îmbrăcată în haine zdrențuite, avea fața mică și colțuroasă, zbârcită de bătrânețe, ochi roșii și un nas ascuțit și încovoiat, care îi cădea spre bărbie. Mergea sprijinindu-se într-un baston, de fapt mai mult șchiopăta, târșându-și picioarele și clătînându-se. Arăta de parcă ar fi avut roți sub tălpile picioarelor și în orice moment ar fi putut să cadă în nasul ascuțit și să se lovească de caldarâm.

Nevasta pantofarului se uită cu atenție la bătrână. De șaisprezece ani venea la piață cu coșurile ei și nu băgase de seamă până atunci făptura aceea ciudată. Tresări fără voie când bătrâna se apropie șontâcând și se opri în fața tarabei ei.

— Tu ești Hanne, grădinăreasa? Întrebă bătrâna cu o voce pițigăiată, în timp ce își bălăbănea capul într-o parte și într-alta.

— Da, eu sunt, răspuse nevasta pantofarului. Vreți să cumpărați ceva de la mine?

— Să vedem, să vedem! La buruieni de leac să ne uităm, la buruieni de leac să ne uităm, ai sau n-ai ce caut eu? Întrebă femeia. [...]

— Mamă dragă, vino-ți în fire. Sunt băiatul tău, Iacob!

— Gata, până aici cu prostiile astea! zise femeia, întorcându-se către precupețele de lângă ea. Ia uitați-vă și voi la piticul ăsta hidos. Stă aici și-mi gonește toți cumpărătorii. Îi mai arde și să-și bată joc de supărarea mea! Zice că e băiatul meu, Iacob! Nerușinatul! Atunci femeile de lângă ea se ridicară în picioare și săriră cu gura pe el, așa cum numai precupețele pot s-o facă! Îl ocărără că îndrăznește să râdă pe seama amărăciunii sărmanei Hanne, căreia i se furase o frumusețe de băiat cu șapte ani în urmă, și îl amenințară că de nu o va șterge din loc, se vor năpusti asupra lui și îl vor zgâria cu unghiile.

Bietul Iacob nu mai știa ce să creadă. Venise de dimineață cu mama la piață, ca de obicei, credea el, o ajutase să întindă pe tarabă legumele și fructele, mersese apoi cu o bătrână la ea acasă, mâncase o ciorbă gustoasă, trăsese un pui de somn și acum se întorsese. Iar mama și vecinele ziceau că trecuseră șapte ani! Și că el era un pitic hidos! Ce se întâmplă oare cu ele? Când văzu că mama lui nu mai voia să aibă de-a face cu el, îi dădură lacrimile. Cu sufletul îndurerat, o luă pe jos spre cămăruța unde tatăl lui repara pantofi. „Trebuie să văd dacă nici el nu vrea să mă recunoască. Mă voi așeza în dreptul ușii și îi voi vorbi”, se gândi el.

Wilhelm Hauff, *Povestea piticului Nas-Lung*, traducere de Crina Vasiliu-Kienle

șontâcăi - a umbla greu, șchiopătând.

hidos - foarte urât, hâd.

modest - cumpătat, simplu.

viguros - puternic, robust.

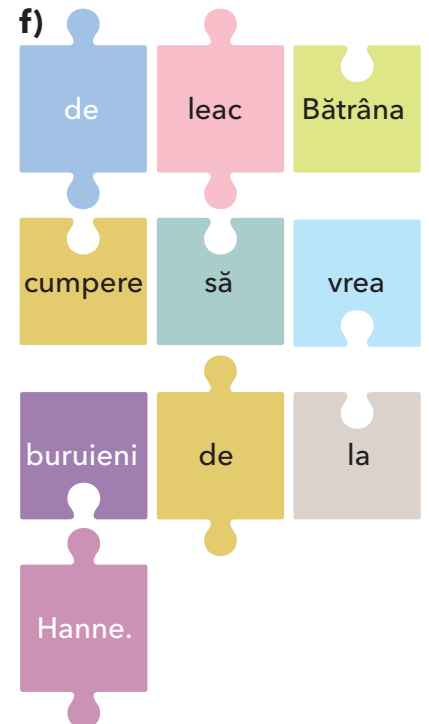
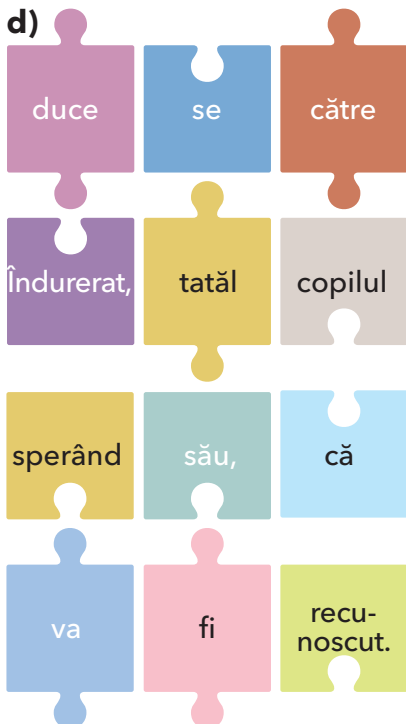
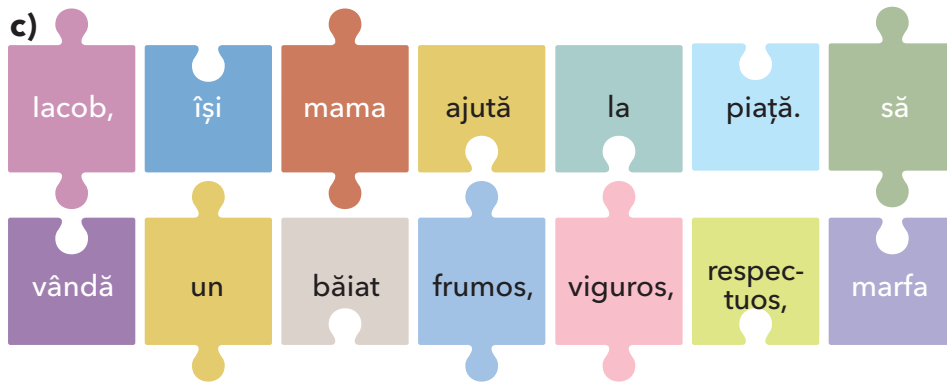
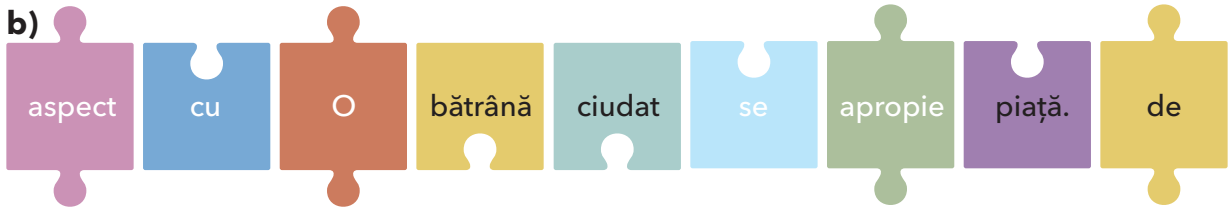
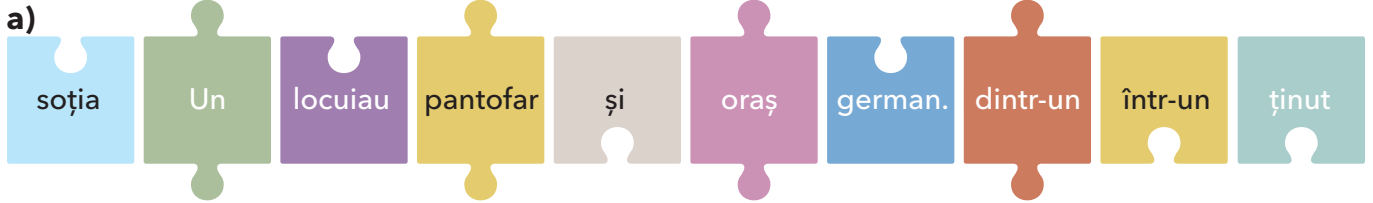
mărinimie - bunătate, generozitate.

caldarâm - drum pavat sau asfaltat.

Cuvintele s-au încurcat. Pune piesele de puzzle în ordine și scrie pe caiet ce ai obținut.

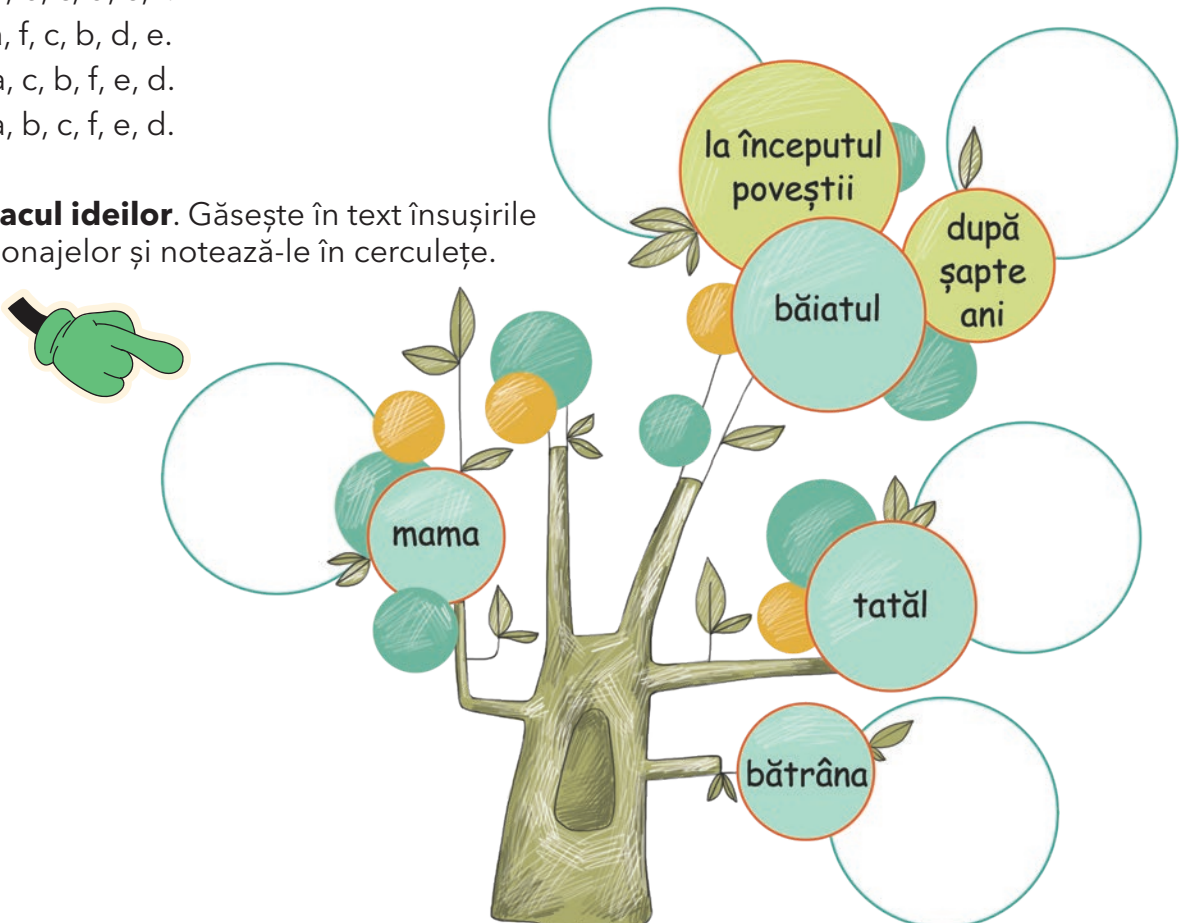
- 1 Titlul textului este:
  - a) Nas-Lung.
  - b) Povestea lui Nas-Lung.
  - c) Povestea piticului.
  - d) Povestea piticului Nas-Lung.
- 2 Autorul textului este:
  - a) Crina Vasiliu-Kienle.
  - b) Ion Creangă.
  - c) Wilhelm Baum.
  - d) Wilhelm Hauff.
- 3 Numele băiatului este:
  - a) Iacob.
  - b) Ilie.
  - c) Ion.
  - d) Iulian.

- 4 Completează următoarea secvență cu informații din fragmentul dat.

„Trăiau odată, într-un [ ] din ținutul meu [ ], un [ ] și nevasta lui. Zi de zi, acesta stătea în cămăruța sa și [ ] pantofi și papuci, iar când cineva îi dădea câte o comandă, mai făcea și o pereche de pantofi noi. Soția lui, Hanne, vindea [ ] și [ ] pe care le creștea într-o grădină mică, dincolo de [ ] orașului.”

- 5 Alege ordinea corectă a desfășurării întâmplărilor, așa cum le-ai descoperit după ce ai aranjat piesele de puzzle din cadrul jocului de mai sus.
  - A. a, b, c, d, e, f.
  - B. a, f, c, b, d, e.
  - C. a, c, b, f, e, d.
  - D. a, b, c, f, e, d.

- 6 **Copacul ideilor.** Găsește în text însușirile personajelor și notează-le în cerceuțe.

- 7 Unește, prin săgeți, numele fiecărui personaj indicat în prima coloană a tabelului de mai jos cu informația potrivită din cea de-a doua coloană.

Hanne

Era îmbrăcată în haine zdrențuite, avea fața mică și colțuroasă, zbârcită de bătrânețe, ochi roșii și un nas ascuțit și încovoiat, care îi cădea spre bărbie.

Pantofarul

[...] vindea legume și fructe, pe care le creștea într-o grădină mică, dincolo de porțile orașului. Oamenii cumpărau cu drag de la ea, pentru că era o femeie curată, care își lăuda și își întindea frumos marfa la vânzare.

Iacob

[...] când cineva îi dădea câte o comandă, mai făcea și o pereche de pantofi noi. Mai întâi, însă, trebuia să cumpere piele, pentru că era sărac și nu avea bucăți de piele în plus.

Bătrâna

Avea un chip frumos, era viguros și, pentru vârsta lui, de doisprezece ani, era destul de înalt.

Deseori, când se afla la masă, dădea poruncă să fie chemați bucătarul-șef și piticul Nas-Lung, pe care îi așeza pe unul în stânga și pe celălalt în dreapta lui, și cărora le îndesa în gură câte ceva din mâncarea gustoasă pe care o savura.

8 Explozia stelară

Folosind cuvintele din alăturată, formulează câte o întrebare referitoare la textul citit.

- 9 Dacă erai în locul mamei, l-ai fi primit acasă pe necunoscutul care a spus că e fiul ei?

- 10 Scrie, în 8-10 rânduri, o posibilă continuare a textului dat.
